

Ekologické zemědělství v roce 2010

Ekologické zemědělství (EZ) má za sebou již 20 let svého rozvoje, za tu dobu vývoj pokročil obrovským směrem. V současné době platí evropská legislativa pro ekologické zemědělství a biopotraviny, která je stejná pro všechny členské státy EU. Ekozemědělci jsou stabilně podporováni státem prostřednictvím Programu rozvoje venkova, a to formou dotací na plochu (Osa II) i formou bodového zvýhodnění při hodnocení investičních projektů v některých opatřeních (Osa I a III). Bodové zvýhodnění platí i pro výrobce biopotravin v potravinářském opatření osy I. Již třetím rokem běží státní kampaň na zvýšení informovanosti spotřebitelů. V posledních letech dochází k rozvoji domácího trhu s biopotravinami, spotřebitelé biopotraviny stále více kupují, čímž se zvyšuje počet výrobců biopotravin a nabídka českých biopotravin na trhu, začíná klesat podíl biopotravin z dovozu. Zvyšuje se tak i poptávka po surovinách z ekofarem.

Narůstá počet ekologických zemědělců, k 31.10.2009 jich hospodařilo již 2 612, a to na výměře téměř 400 000 ha, což představuje podíl 9,24% z celkové výměry zemědělské půdy. Stabilně se zvyšuje výměra orné půdy, zvyšuje se výměra vinic a sadů v ekologickém zemědělství, do režimu EZ se dostaly první chmelnice.

Tabulka: Srovnání základních statistických ukazatelů EZ

	31.12.2007	31.12.2008	31.10.2009
Počet výrobců biopotravin	253	422	503
Počet ekofarem	1 318	1 946	2 612
Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství (ha)	312 890	341 632	392 527
Podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy (%)	7,35	8,04	9,24
Výměra orné půdy (ha)	29 505	35 178	43 209
Výměra trvalých travních porostů (ha)	257 899	281 596	325 194
Výměra trvalých kultur (sady) (ha)	1 625	2 764	3 513
Výměra trvalých kultur (vinice) (ha)	245	341	656
Výměra trvalých kultur (chmelnice) (ha)	0	0	8
Ostatní plochy (ha)	23 616	21 753	19 947

V současné době již nemusí být prvotní snahou co nejvyšší počet ekofarmářů a co největší plochy zemědělské půdy v režimu EZ. Podpůrné stimuly pro tuto oblast jsou nastaveny (podpora ekofarmářů, výrobců biopotravin, poptávka spotřebitelů) a budou i v budoucích letech způsobovat nárůst počtu ekozemědělců a výrobců biopotravin. Ukazuje se, že je potřebné klást důraz na kvalitu již vybudovaného systému, aby i nadále fungoval tak, jak má.

Z tohoto pohledu jsou důležité dva následující aspekty. První je kvalita kontrolního systému EZ, protože kontrola je zásadní pro udržení dosavadní důvěry spotřebitele v celý systém EZ. Druhým aspektem je stanovení strategie rozvoje EZ v dalších letech, a to prostřednictvím nového Akčního plánu na roky 2011-2015.

Současný Akční plán končí na konci tohoto roku. V roce 2003 bylo cílem dosáhnout do konce roku 2010 podíl 10% z celkové výměry zemědělské půdy. Mnozí považovali tento cíl za nereálný a dnes máme již 9,24%. Hlavní cíle nového akčního plánu již nebudou orientovány pouze na dosažení konkrétního podílu EZ, ale půjde také o cíle v produkci českých biopotravin, rozvoje domácího trhu s biopotravinami a v oblasti celkového z kvalitnění systému EZ. Nový Akční plán MZe připravuje již od začátku ve spolupráci s ÚZEI a nevládními organizacemi a v průběhu letošního roku bude přijat vládou ČR.

Oblast kontroly ekologického zemědělství byla a stále je poměrně hodně diskutována. Jedním z konkrétních výstupů tohoto procesu je zapojení ÚKZÚZ do kontrol ekologických farmářů. Vzhledem k tomu, že kontrolu EZ vykonávají 3 organizace, bylo také nutné řešit, aby byl výklad legislativních pravidel a kontrolních postupů všech tří organizací stejný. Proto MZe přistoupilo k tvorbě tzv. metodických pokynů, které sjednocují výklad v konkrétních oblastech EZ a které jsou pro kontrolní organizace závazné. V současné době platí následující metodické pokyny vydané MZe:

1. pravidla pro zakládání a údržbu ovocných sadů v ekologickém zemědělství (metodický pokyn nabude účinnosti 1. 4. 2010)
2. pravidla pro pastvu konvenčních zvířat na ekologických trvalých travních porostech
3. pravidla pro udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství

V současné době se připravuje metodický pokyn týkající se chovu koní v EZ.

S metodickými pokyny úzce souvisí příprava novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Novela zákona se připravuje především v návaznosti na novou evropskou legislativu, které je nutné národní legislativu přizpůsobit. Nicméně novela bude také řešit ty oblasti, které jsou zatím řešeny na úrovni metodických pokynů. Zejména se jedná o pravidla pro zakládání a údržbu ekosadů a pravidla pro udělování výjimek z pravidel EZ. Podle nové evropské legislativy již nesmí výjimky udělovat kontrolní organizace EZ, proto je od 1.1.2010 uděluje MZe a ÚKZÚZ. Výjimky jsou zatím udělovány zdarma, nicméně od nabytí účinnosti novely zákona budou některé výjimky zpoplatněny. Přehled zpoplatněných výjimek je uveden v metodickém pokynu č. 4/2009 Udělování výjimek z pravidel produkce. Hlavní důvod je ten, aby se výjimky nestávaly pravidlem a podávaly se pouze v nejnútnejších případech. Na druhou stranu novela zákona zruší správní poplatek za podání žádosti o registraci do systému EZ.

Dále je v návrhu novely například stanoveno, že pokud kontrolní organizace vypoví ekozemědělcí smlouvu o kontrole a certifikaci a zemědělec neuzavře do 30 dnů smlouvu s jinou kontrolní organizací, bude mu ze strany MZe zrušena registrace pro EZ. V oblasti správního řízení je navrženo, že správní řízení při porušení pravidel EZ bude vést v 1. stupni ÚKZÚZ, dosud vedlo správní řízení MZe. Nabytí účinnosti novely zákona předpokládáme cca v polovině roku 2010.

Ing. Martin Leibl, Ph.D.

MZe, oddělení ekologického zemědělství

Udělování výjimek z pravidel ekologické produkce

Počínaje 1. lednem 2010 převzalo Ministerstvo zemědělství, odbor ekologického zemědělství a obnovitelných zdrojů energie (dále jen „MZe“) udělování výjimek z pravidel ekologické produkce podle nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu (dále jen „NK č. 889/2008“), které až doposud udělovaly kontrolní organizace.

Ustanovení článku 27 odst. 7 písm. b) (NR č. 834/2007) totiž zakazuje, aby příslušný orgán (Ministerstvo zemědělství) pověřil kontrolní subjekty pravomocí udělovat výjimky podle článku 22. Z tohoto důvodu **převzalo udělování výjimek MZe, pouze udělováním výjimek na osiva byl pověřen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“)** v souladu s článkem 45 odst. 4 NK 889/2008. K udělování výjimek vydalo Ministerstvo zemědělství Metodický pokyn č. 4/09.

Ministerstvo zemědělství bude udělovat výjimky týkající se:

- Vazného ustájení
- Podmínek ustájení a intenzity chovu
- Vazného ustájení v malých zemědělských podnicích
- Zásahů na zvířatech
- Katastrofických událostí
- Nákupů konvenční drůbeže
- Nákupů konvenčního skotu, ovcí, koz, prasat, koňovitých, buvola a bizona (*výjimka nebude zpoplatněna*)
- Souběžné produkce
- Použití vitamínů (*výjimka nebude zpoplatněna*)
- Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství členským státem (*výjimka nebude zpoplatněna*)
- Zkrácení přechodného období (*výjimka nebude zpoplatněna*)

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský bude udělovat výjimky týkající se:

- Použití konvenčního osiva a vegetativní rozmnožovací materiál (*výjimka nebude zpoplatněna*)

Podávání žádosti a udělování výjimky u MZe

Postup při podávání žádosti a udělování výjimky:

1. Žadatel o výjimku napíše žádost o udělení výjimky, která bude obsahovat všechny předepsané náležitosti.
2. Žádost zašle na adresu MZe.
3. MZe posoudí žádost a v souladu s článkem 22 NR č. 834/2007 do 30 dnů od obdržení žádosti rozhodne o udělení nebo zamítnutí výjimky.
4. Rozhodnutí o schválení nebo zamítnutí výjimky bude zasláno zpět žadateli.
5. Při neudělení výjimky má žadatel možnost se proti tomuto rozhodnutí odvolat k rozkladové komisi ministerstva zemědělství ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení (podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) prostřednictvím Ministerstva zemědělství.
6. Neúplná žádost bude žadateli vrácena k dopracování ve stanoveném termínu.
7. V případě naléhavého udělení výjimky je možné zaslat naskenovanou žádost v elektronické podobě a následně poštou také okolkovanou žádost (kolek přiložit pouze pokud je výjimka zpoplatněna).

Náležitosti žádosti o výjimku:

1. Identifikace žadatele - název podniku, IČ, rodné číslo/datum narození, adresa žadatele
2. Výměra podniku, počet a druh hospodářských zvířat (pouze pokud je žadatel ekologický zemědělec)
3. Druh požadované výjimky (předmět žádosti o výjimku)
4. Důvody pro udělení výjimky
5. Termín, do kterého je výjimka požadována (max. 1 rok)
6. Opatření, která přijme žadatel k eliminaci potřeby výjimky v dalším období, pokud je to možné
7. Kolek v hodnotě 1 000 Kč, pokud je výjimka zpoplatněna (viz. zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, v jehož novele bude zpoplatnění výjimek stanoveno), do nabytí účinnosti novely výše cit. zákona, budou všechny výjimky udělovány bezplatně
8. Název kontrolní organizace, se kterou má žadatel uzavřenou smlouvu o kontrole
9. Podpis

Formuláře na žádost o výjimku budou vytvořeny v dohledné době a zveřejněny na webových stránkách www.eagri.cz v sekci Zemědělství, záložka Ekologické zemědělství a podzáložka Metodické pokyny.

Kontaktní adresa:

Ministerstvo zemědělství ČR
Odbor ekologického zemědělství a obnovitelných zdrojů energie
Těšnov 17
117 05 Praha 1

Kontaktní osoba:

Ing. Kateřina Zieglerová
e-mail: katerina.zieglerova@mze.cz
tel.: 221 813 080

Jednotlivé výjimky

Některé z výjimek jsme konzultovali s Ing. Kateřinou Zieglerovou z oddělení ekologického zemědělství MZe, které má udělování výjimek vztahujících se k působnosti MZe na starost. Zde uvádíme důležité informace k jednotlivým výjimkám.

Každá žádost o výjimku musí být smysluplně a důkladně zdůvodněna.

Žádosti musí být v pořádku i po formální stránce (musí být uvedeno datum, konkrétní odkaz na nařízení a jeho článek, podle kterého je o výjimku žádáno, úplná adresa žadatele, IČ apod.).

Podepsaný originál žádosti je třeba posílat poštou, ale také elektronicky z důvodu rychlejší komunikace v případě neúplných informací. Protože se jedná o výjimku, je potřeba napsat, jaké opatření bude následovat po skončení výjimky, aby o ni žadatel nemusel v dalším období znovu žádat.

VAZNÉ USTÁJENÍ

Článek 95 odstavec 1 (NK č. 889/2008)

Po přechodné období do 31. prosince 2010 může být skot v budovách postavených před 24. srpnem 2000 přivazován, pokud je zajištěn pravidelný pohyb a chov je v souladu s požadavky dobrých životních podmínek pro zvířata, včetně zajištění pohodlné podestýlky a individuálního zacházení, a pokud toto opatření povolil příslušný orgán. Příslušný orgán může na žádost jednotlivých hospodářských subjektů nadále povolovat použití tohoto opatření na omezené období, které skončí před 31. prosincem 2013, pod dodatečnou podmínkou, že se kontrolní návštěvy uvedené v čl. 65 odst. 1 uskutečňují alespoň dvakrát za rok.

V každém případě by měly být dodrženy minimální standardy pro ochranu zvířat podle vyhlášky 208/2004 Sb. o minimálních standardech pro chov HZ v platném znění (novela – č. 464/2009 Sb. s platností od 1. 1. 2010)

Co bude v žádosti požadováno?

Žádost se týká pouze uvazování skotu (uvazování jiných zvířat je zakázáno veterinárním zákonem) a musí obsahovat popis:

- zajištění pravidelného pohybu – musí být uvedeno, jak, kde a jak často je zvířatům umožněn pravidelný pohyb; podestýlka a další požadavky na welfare jsou předmětem kontroly kontrolní organizace
- způsobu řešení situace po skončení výjimky – musí být uvedeno, jak a do kdy se situace vyřeší.

PODMÍNKY USTÁJENÍ A INTENZITY CHOVU

Článek 95 odst. 2 (NK č. 889/2008)

Příslušný orgán může na přechodné období do 31. prosince 2010 povolit výjimky týkající se podmínek ustájení a intenzity chovu udělené zemědělským podnikům s živočišnou produkcí na základě odchylky stanovené v části B bodě 8.5.1 přílohy I nařízení (EHS) č. 2092/91. Hospodářské subjekty, které toto prodloužení využijí, předloží kontrolnímu orgánu nebo subjektu plán s popisem opatření, která mají zajistit splnění pravidel ekologické produkce do konce přechodného období. Příslušný orgán

může na žádost jednotlivých hospodářských subjektů nadále povolovat použití tohoto opatření na omezené období, které skončí před 31. prosincem 2013, pod dodatečnou podmínkou, že se kontrolní návštěvy uvedené v čl. 65 odst. 1 uskutečňují alespoň dvakrát za rok.

Část B bod 8.5.1 přílohy I nařízení (EHS) č. 2092/91

Na základě odchylky od požadavků obsažených v bodech 8.3.1, 8.4.2, 8.4.3., a 8.4.5. a od hustoty zvířat stanovené v příloze VII. mohou příslušné úřady členských států povolit odchylky od požadavků obsažených v těchto odstavcích a v příloze VIII po přechodnou dobu, která skončí 31. prosince 2010. Tato výjimka se může použít pouze u stájí postavených do 24. srpna 1999, a pokud tyto stáje jsou v souladu s vnitrostátními předpisy o chovu v ekologickém zemědělství platnými před tímto termínem nebo pokud tomu tak není, tak se soukromoprávními normami schválenými nebo uznanými členskými státy.

V každém případě by měly být dodrženy minimální standardy pro ochranu zvířat podle vyhlášky 208/2004 Sb. o minimálních standardech pro chov HZ v platném znění (novela – č. 464/2009 Sb. s platností od 1. 1. 2010)

Co bude v žádosti požadováno?

Žádost musí obsahovat popis:

- zajištění vhodného ustájení a intenzity – musí být uvedeny současné podmínky pro ustájení zvířat, jak a do kdy budou změněny; vhodné je doložit situaci před a po úpravě nákresem.

VAZNÉ USTÁJENÍ ZVÍŘAT V MALÝCH ZEMĚDĚLSKÝCH PODNICÍCH

Článek 39 (NK 889/2008)

Pokud se uplatňují výjimky stanovené ve článku 22 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 834/2007, mohou příslušné orgány povolit vazné ustájení dobytka v malých zemědělských podnicích, pokud není možné ho chovat ve skupinách, které by vyhovovaly jeho etologickým potřebám, a to za podmínky, že má podle čl. 14 odst. 2 během období pastvy přístup na pastviny a alespoň dvakrát v týdnu přístup na otevřená prostranství, pokud pastva není možná.

Malý zemědělský podnik: 20 kusů dojného skotu, ostatní 10 kusů (masný skot, koně, kozy, ovce, prasata)

Co bude v žádosti požadováno?

Žádost musí obsahovat:

- zdůvodnění, proč žadatel žádá o vazné ustájení
- popis, jak je zajištěn chov – jak často se zvířata dostanou do výběhu, jestli mají přístup na pastvu.

ZÁSAHY NA ZVÍŘATECH

Článek 18 odstavec 1 (NK 889/2008)

V ekologickém zemědělství se pravidelně neprovádějí operace, jako je připevňování gumových kroužků na ocasy ovcí, krácení ocasů, ořezávání zubů a zobáku nebo odnímání rohů. Nicméně některé z těchto operací mohou být v jednotlivých případech povoleny příslušným orgánem z důvodu bezpečnosti, nebo pokud mají za cíl zlepšit zdraví, životní podmínky či hygienu zvířat. Utrpení zvířat se omezuje na minimum pomocí vhodné anestézie a/nebo analgetik, přičemž operace provádí kvalifikovaný personál, a to pouze v nevhodnějším věku zvířat.

Jak se bude postupovat při udělování výjimek?

Vždy bude záležet na konkrétním případě. Obecně budeme povolovat odrohování u skotu, když na farmě je již většina stáda odrohovaná. Zákrok bude muset být proveden veterinárním lékařem max. do 4 týdnů věku zvířete pomocí vhodné anestézie. U dospělých jedinců nebude odrohování povolováno, pouze pokud se bude jednat o případ, kdy rohy ohrožují zdraví zvířete samotného, např. když roh roste deformovaný a zarůstá do těla zvířete atd. Dále výjimky na odrohování skotu a koz nebudou povolovány u zvířat určených na výkrm a u plemen, kde je rohatost typickým znakem, např. Highland, Burská koza. Kupírování ocásků bude povolováno u zvířat do 8 dní věku, a to pouze u chovných a plemenných zvířat a tam, kde je kupírování plemenným standardem. U jatečných zvířat nebudou výjimky povolovány.

V žádosti o tuto výjimku je vždy nutno uvést:

4. důvod pro udělení výjimky
5. plemeno a užitkovosti zvířat (masná, mléčná)
6. pohlaví
7. věk zvířat
8. množství (přibližně)
9. kategorie
10. způsob využití zvířat, jestli jsou plemenná, chovná, jatečná atd.

Na základě jednání se zástupci chovatelských svazů se MZe rozhodlo novelizovat Metodický pokyn č. 4/09 k udělování výjimek. Jedná se zejména o zásahy na zvířatech. Největší změnou bude to, že výjimky na zásahy na zvířatech budou udělovány zpravidla až na 5 let. Dále budou v MP přesně vypsána pravidla pro udělování tohoto druhu výjimek.

KATASTROFICKÉ UDÁLOSTI

Článek 47 (NK 889/2008)

Příslušný orgán může dočasně povolit:

a) obnovu nebo opětovné vytvoření stáda nebo hejna zvířaty mimo ekologický chov v případě vysoké úmrtnosti zvířat způsobené nemocí nebo katastrofickými událostmi, pokud nejsou k dispozici ekologicky chovaná zvířata;

Musí zemědělec zdůvodnit vysokou úmrtnost zvířat?

Zdůvodnit vysokou úmrtnost zvířat musí vždy, doložit pokud to lze. V případě epidemie např. potvrzením Státní veterinární správy.

Musí také doložit, že nejsou k dispozici ekologicky chovaná zvířata?

Žádost musí vždy zdůvodnit; pokud lze i doložit, tak ano.

Jak je to v případě chovu včel?

Příslušný orgán může dočasně povolit:

b) opětovné vytvoření včelínů s včelami mimo ekologický chov v případě vysoké úmrtnosti včel způsobené nemocí nebo katastrofickými událostmi, pokud nejsou k dispozici ekologické včelíny;

c) používání jiných než ekologických krmiv po omezenou dobu a v souvislosti s konkrétní oblastí jednotlivými hospodářskými subjekty v případě ztráty na produkci píce, nebo jsou-li uvalena omezení, zejména následkem výjimečných meteorologických podmínek, vzplanutí nakažlivých chorob, kontaminace toxickými látkami nebo následkem ohně;

d) krmení včel medem, cukrem nebo cukrovým sirupem z ekologické produkce v případě dlouhotrvajících **výjimečných povětrnostních podmínek** nebo katastrofických událostí, které omezují produkci nektaru a medovice.

Musí zemědělec doložit dlouhotrvající výjimečné povětrnostní podmínky zabraňující produkci nektaru a medovice?

Zemědělec musí k žádosti doložit potvrzení o dlouhotrvajících špatných povětrnostních podmínkách z Českého hydrometeorologického ústavu.

Po udělení souhlasu příslušným orgánem si jednotlivé hospodářské subjekty uchovávají osvědčení o uplatnění výše uvedených výjimek. Členské státy informují ostatní členské státy a Komisi o výjimkách, které udělily podle prvního pododstavce písm. c), do jednoho měsíce od jejího schválení.

NÁKUP KONVENČNÍ DRŮBEŽE

Článek 42 (NK č. 889/2008)

Pokud se uplatňují podmínky stanovené v čl. 22 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 834/2007, a s předchozím povolením příslušného orgánu,

- a) lze při nedostatečném množství ekologicky chované drůbeže v případě, že se hejno tvoří nově, obnovuje se nebo se vytváří opětovně, do jednotky ekologické produkce přivést drůbež mimo ekologický chov, pokud jsou kuřice určeny k produkci vajec a drůbež chovaná na maso mladší tři dnů;
- b) lze do 31. prosince 2011 přivést do jednotky živočišné ekologické produkce kuřice určené k produkci vajec mimo ekologický chov, které jsou mladší 18 týdnů, pokud není dostatek ekologicky chovaných kuřic a pokud jsou splněna ustanovení kapitoly 2 oddílů 3 a 4.

Musí zemědělec doložit, že nejsou k dispozici ekologicky chovaná zvířata?

Vzhledem k tomu, že se v České republice věnují chovu drůbeže pouze dvě farmy, není doklad potřeba; výjimky budeme udělovat.

NÁKUP KONVENČNÍHO SKOTU, OVCÍ, KOZ, PRASAT, KOŇOVITÝCH, BUVOLA, BIZONA

Článek 9 (NK č. 889/2008)

Procenta uvedená v odstavci 3* mohou být zvýšena až na 40 % na základě předchozího povolení příslušného orgánu, a to v následujících zvláštních případech:

- a) při podstatném rozšíření zemědělského podniku;
- b) při změně plemene;
- c) při zavádění nového druhu živočišné produkce;
- d) pokud hrozí nebezpečí ztráty plemen pro zemědělskou produkci podle přílohy IV nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 (9) a v takovém případě nemusejí být zvířata těchto plemen bezpodmínečně již rodící (tzn. mohou to být např. i jalovice)

*Dospělí savci mimo ekologický chov, a to samci i dosud nerodící samice, určeni pro obnovu stáda nebo hejna se následně chovají v souladu s pravidly ekologické produkce. Kromě toho počet samic podléhá těmto omezením za rok:

- a) samice maximálně do výše 10% počtu dospělých koňovitých nebo skotu, včetně druhů buvol domácí a bizon, a 20% počtu dospělých prasat, ovcí a koz;

b) v případě jednotek s méně než deseti kusy koňovitých nebo skotu nebo s méně než pěti kusy prasat, ovcí a koz je výše uvedená obnova omezena na maximálně jedno zvíře ročně

Tady jsou důvody jasně definované a zemědělcem doložitelné s tím, že při rozšíření podniku musí být zajištěny - doloženy také podmínky welfare.

To je v kompetenci kontrolních organizací, ty kontrolují dodržování pravidel chovu a podmínek welfare.

SOUBĚŽNÁ PRODUKCE

Článek. 40, odst. 1 písm. a) bod v), písm. b) a odst. 2 (NK č. 889/2008)

1. Pokud se uplatňují podmínky stanovené v čl. 22 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 834/2007, může producent provozovat jednotky ekologické a konvenční produkce v téže oblasti:

a) v případě produkce víceletých plodin, které vyžadují vegetační období alespoň tři roky, kdy nelze snadno odlišit odrůdy, pokud jsou splněny tyto podmínky:

i) uvedená produkce je součástí plánu přechodu, k němuž se producent pevně zavázal a v němž je stanoveno, že přechod poslední části dané oblasti na ekologickou produkci začne v co nejkratší možné době, která v žádném případě nepřekročí pět let,

ii) byla přijata vhodná opatření zajišťující stálé oddělení produktů získaných v jednotlivých jednotkách,

iii) sklizeň každého z dotyčných produktů se ohlásí nejméně 48 hodin předem,

iv) po skončení sklizně producent informuje kontrolní orgán nebo subjekt o přesném množství sklizeném v dotčených jednotkách a opatřeních přijatých v souvislosti s oddělením produktů,

v) příslušný orgán schválil plán přechodu a kontrolní opatření uvedená v hlavě IV kapitolách 1 a 2; tento souhlas musí být potvrzen každý rok po zahájení plánu přechodu;

b) v případě oblastí určených pro zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání schválené příslušnými orgány členských států, pokud jsou splněny podmínky v písm. a) bodech ii), iii) a iv) a příslušná část bodu v);

c) v případě produkce osiva, vegetativního rozmnožovacího materiálu a transplantů, pokud jsou splněny podmínky v písm. a) bodech ii), iii) a iv) a příslušná část bodu v);

d) v případě pastvin využívaných pouze pro pastvu.

2. Příslušný orgán může povolit zemědělským podnikům uskutečňujícím zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání chov ekologicky chovaných hospodářských zvířat a chov hospodářských zvířat mimo ekologický chov stejného živočišného druhu, pokud jsou splněny tyto podmínky:

a) byla přijata vhodná opatření předem oznámená kontrolnímu orgánu nebo subjektu s cílem zajistit stálé oddělení hospodářských zvířat, živočišných produktů, statkových hnojiv a krmiv z každé jednotky;

b) producent informuje kontrolní orgán nebo subjekt předem o jakémkoli dodání nebo prodeji hospodářských zvířat nebo živočišných produktů;

c) hospodářský subjekt ohlásí kontrolnímu orgánu nebo subjektu přesná množství vyprodukovaná v jednotkách a všechny vlastnosti umožňující identifikaci produktů a potvrdí, že byla provedena opatření na oddělení produktů.

Komu a jakým způsobem se sklizeň hlásí?

Kontrolním organizacím – podle dohody – telefonicky nebo e- mailem.

Mělo by tedy být jasné, že na konvenčních pastvinách se pasou konvenční zvířata a na ekologických ekologická?

Ano, musí to být jasně oddělené, nesmí se tam pást stejný druh zvířat

POUŽITÍ VITAMINŮ

Příloha 6, část I.I. a) (NK č. 889/2008)

Syntetické vitaminy A, D a E shodné s přírodními vitamíny pro přežvýkavce po předchozím povolení příslušného orgánu členského státu na základě posouzení možnosti, že by ekologicky chovaní přežvýkavci získali potřebná množství uvedených vitaminů v krmných dávkách.

Jak se bude posuzovat potřeba použití syntetických vitaminů?

V zásadě by potřebné množství vitaminů mělo být dodáváno kvalitním krmivem; případná potřeba dodání syntetických vitaminů by měla být doložena veterinárním potvrzením. V akutním případě lze na doporučení veterináře použít syntetické vitamíny okamžitě, ale je nutné zpětně požádat o výjimku a zdůvodnit ji nařízením veterináře.

POVOLENÍ SLOŽEK POTRAVIN ZEMĚDĚLSKÉHO PŮVODU NEZÍSKANÝCH Z EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ ČLENSKÝM STÁTEM

Článek 29 odst. 1 (NK č. 889/2008)

1. Pokud není složka zemědělského původu zařazena do přílohy IX tohoto nařízení, může být použita pouze za těchto podmínek:

- a) hospodářský subjekt poskytl příslušnému orgánu členského státu všechny potřebné důkazy prokazující, že se daná složka neprodukuje ve Společenství v dostatečném množství v souladu s pravidly ekologické produkce ani, že nemůže být dovážena ze třetích zemí;*
- b) příslušný orgán členského státu přechodně povolil používání po dobu nejvýše dvanácti měsíců poté, co si ověřil, že hospodářský subjekt navázal nezbytné kontakty s dodavatelem ve Společenství, aby se ujistil o nedostupnosti dotyčných složek v požadované jakosti;*
- c) nebylo přijato žádné rozhodnutí podle odstavců 3 nebo 4 o zrušení povolení uděleného pro určitou složku.*

Členský stát může povolení podle písmene b) prodloužit maximálně třikrát vždy o dvanáct měsíců.

ZKRÁCENÍ PŘECHODNÉHO OBDOBÍ

Článek 36 odst. 2 (NK č. 889/2008)

Příslušný orgán může rozhodnout, že za součást období přechodu zpětně uzná jakékoli předchozí období, v němž:

- a) byly pozemky předmětem opatření definovaných v programu prováděném podle nařízení (ES) č. 1257/99, nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo v jiném úředním programu za předpokladu, že dotyčná opatření zaručují, že produkty nepovolené pro ekologickou produkci nebyly na těchto pozemcích použity, nebo*
- b) byly pozemky přírodními nebo zemědělskými oblastmi, které nebyly ošetřeny produkty nepovolenými pro ekologickou produkci.*

Období uvedené v prvním pododstavci písm. b) lze vzít v úvahu zpětně pouze pod podmínkou, že byl příslušnému orgánu předložen uspokojivý důkaz, na jehož základě se přesvědčí o tom, že podmínky byly plněny po dobu nejméně tří let.

Jaký je uspokojivý důkaz o tom, že pozemky nebyly ošetřeny produkty nepovolenými pro ekologickou produkci?

Většinou se jedná o žádosti vztahující se k trvalým travním porostům, které nebývají hnojeny minerálními hnojivy. Tuto žádost lze doložit předložením evidence hnojení a evidencí přípravků na ochranu rostlin, která je pro zemědělce povinná. Dále požadujeme čestné prohlášení žadatele, že v průběhu předchozích tří let nebyly na pozemku použity nepovolené přípravky pro EZ.

Článek 36 odst. 3 (NK č. 889/2008)

Příslušný orgán může v některých případech, kdy byl pozemek kontaminován produkty nepovolenými pro ekologickou produkci, rozhodnout o prodloužení období přechodu nad rámec období podle odstavce 1.

Článek 36 odst. 4 (NK č. 889/2008)

V případě pozemků, které již přešly nebo byly v procesu přechodu na ekologické zemědělství, a které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci, může členský stát zkrátit období přechodu podle odstavce 1 v těchto dvou případech:

a) u pozemků, které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci v rámci povinného opatření zavedeném příslušným orgánem členského státu s cílem potírat choroby či hubit škůdce;

b) u pozemků, které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci v rámci vědeckých testů schválených příslušným orgánem členského státu.

V případech podle prvního pododstavce písm. a) a b) se délka období přechodu stanoví s ohledem na tyto faktory:

a) proces odbourávání dotyčného přípravku na konci období přechodu zaručuje, že rezidua v půdě a v případě trvalých plodin v rostlině dosahují nevýznamných hodnot;

b) sklizeň po ošetření nesmí být prodána s odkazem na ekologické způsoby produkce.

Dotyčný členský stát uvědomí ostatní členské státy a Komisi o svém rozhodnutí požadovat povinná opatření.

Podávání žádosti a udělování výjimky na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu u ÚKZÚZ

Informace o dostupných bioosivech jsou na základě zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby, ve znění pozdějších předpisů, zveřejňovány na webových stránkách ÚKZÚZ (Osivo a sadba / Ekologické osivo) v databázi osiv - Evidence osiva pro EZ. V rámci zkušebního provozu je v ČR nabídka dostupných bioosiv zveřejňována také v databázi OrganicXseeds.

Pokud hodlá ekologický zemědělec použít konvenční osivo nebo sadbu, je povinen před zasetím požádat ÚKZÚZ o udělení výjimky.

Postup podávání žádosti o výjimku na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu:

1. Žadatel o výjimku napíše žádost o udělení výjimky, která bude obsahovat všechny předepsané náležitosti.
2. Žádost zašle na adresu ÚKZÚZ se sídlem v Praze.
3. ÚKZÚZ posoudí žádost a v souladu s článkem 22 NR č. 834/2007 do 30 dnů od obdržení žádosti rozhodne o udělení nebo zamítnutí výjimky.
4. Rozhodnutí o schválení nebo zamítnutí výjimky bude zasláno zpět žadateli.
5. Při neudělení výjimky má žadatel možnost se proti tomuto rozhodnutí odvolat k rozkladové komisi ministerstva zemědělství ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení (podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) prostřednictvím ÚKZÚZ.
6. Neúplná žádost bude žadateli vrácena k dopracování ve stanoveném termínu.
7. V případě naléhavého udělení výjimky je možné zaslat naskenovanou žádost v elektronické podobě a následně poštou také originál.

Náležitosti žádosti o výjimku na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu:

1. Identifikace žadatele - název podniku, IČ, rodné číslo/datum narození, adresa žadatele
2. Botanický název druhu osiva nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu
3. Množství osiva nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu
4. Důvody pro udělení výjimky
5. Vegetační období, na které je výjimka požadována
6. Název kontrolní organizace, se kterou má žadatel uzavřenou smlouvu o kontrole
7. Podpis

Kontaktní adresa:

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Odbor osiv a sadby

Za Opravnou 4

150 06 Praha 5 – Motol

Kontaktní osoby:

Ing. Barbora Dobiášová

barbora.dobiasova@ukzuz.cz

tel.: 257 211 749

fax: 257 211 748

Ing. Jiří Hakauf

jiri.hakauf@ukzuz.cz

tel.: 257 294 221

fax: 257 211 748

Při neudělení výjimky má žadatel možnost se proti tomuto rozhodnutí odvolat k rozkladové komisi ministra zemědělství ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení (podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) prostřednictvím ÚKZÚZ.

Formuláře na žádost o výjimku budou vytvořeny v dohledné době a zveřejněny na webových stránkách www.eagri.cz v sekci Zemědělství, záložka Ekologické zemědělství a podzáložka Metodické pokyny.

Na některé otázky, související s udělováním výjimek pro použití konvenčního osiva a sadby v EZ jsme se zeptali pracovníků odboru Osiv a sadby pověřených udělováním výjimek, ředitelky odboru ing. Barbory Dobiášové a ing. Jiřího Hakaufa.

O výjimku je nutno žádat před zasetím. V metodickém pokynu je uvedena možnost podání žádosti v elektronické podobě. Některá osiva však nakupují zemědělci již v únoru a pravděpodobně nebudou se změnou pravidel dosud obeznámeni. Můžete v takovém případě, kdy zemědělec nepožádá o výjimku v dostatečném předstihu, urychlit vyřízení žádosti předběžným vyjádřením formou elektronické odpovědi?

Zemědělec musí požádat před zásevem dané plodiny, vydané rozhodnutí můžeme zaslat elektronicky nebo faxem.

Musí žadatel podat žádost o výjimku na každý druh – odrůdu pěstované zeleniny zvlášť nebo může podat 1 žádost na více plodin?

Ano, i o této alternativě jsme uvažovali a v současné době je již na našich internetových stránkách informace o možnost hromadného podání žádosti. Je tedy možné podat jen jednu žádost, jejíž součástí bude příloha s jednotlivými druhy.

Žadatel musí prokázat, že žádná z registrovaných alternativ téhož druhu není pro jeho pěstování vhodná a že povolení je tudíž významné pro jeho produkci. Jakým způsobem bude nutné prokázat „nevhodnost“ dostupných odrůd a podle jakých kritérií bude žádost posuzována? Bylo by podle Vás možné doplnit Společný katalog odrůd druhů zemědělských plodin a Společný katalog odrůd druhů zeleniny, resp. [Seznam odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize](#) o informaci, která z uvedených odrůd je vhodná pro pěstování v systému

ekologického hospodaření (např. z hlediska její odolnosti vůči chorobám a škůdcům s ohledem na půdně-klimatické podmínky apod.)? Zjednodušil by se tak proces posuzování výjimek?

Společné katalogy odrůd, které uvádí odrůdy druhů zemědělských plodin a zeleniny, jejichž osivo a sadbu lze uvádět do oběhu v celém Společenství, jsou záležitostí evropského práva a jeho doplňování je proces dlouhodobější. Jiná věc by bylo doplnění [Seznamu odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize](#), ale to bylo vhodné řešit s kolegy z Národního odrůdového úřadu. Posuzování výjimek by se tím usnadnilo jen částečně. S ohledem na množství uznaného osiva pro EZ nebude v letošním roce asi problém s prokazováním nevhodnosti odrůd.

Vhodnost či nevhodnost odrůdy pro danou lokalitu lze posoudit i z dostupných morfologických a hospodářských vlastností odrůdy, jež jsou součástí registrace. Dále je možné k tomuto účelu využít **Seznamu doporučených odrůd**, což je publikace, která poskytuje objektivní a nezávislé informace o odrůdách hlavních plodin, jejich vlastnostech a vhodnosti pro pěstební podmínky České republiky. Pěstitelům, zpracovatelům a dalším uživatelům usnadňují orientaci v širokém sortimentu odrůd nabízených na trhu.

Pokud zemědělec požádá o výjimku na množství osiva větší, než je dostupné, bude mu udělena výjimka na celé požadované množství, nebo jen na množství, které převyšuje dostupnou nabídku?

Bude udělena výjimka jen na množství převyšující dostupnou nabídku.

Budou při udělování výjimek posuzovány také např. přepravní vzdálenosti nutné pro zajištění dostupného osiva? Mohou být důvodem pro udělení výjimky?

Přepravní vzdálenosti nejsou důvodem k udělení výjimky.

Je možné nakupovat osiva i ze zahraničí? Jaká obecná pravidla platí pro nákup osiv a sadby ze zahraničí pro pěstitele a jaká pro distributora?

Nákup osiva ze zahraničí je možný. Dovozece je povinen oznámit Ústavu před uvedením do oběhu v ČR rozmnožovací materiál, který pochází z jiného členského státu a bude uveden do oběhu na našem území. Osivo ze třetích zemí je možné dovést na základě povolení vydaném Ústavem.

Jak postupovat v případě druhu neuvedeného v druhovém seznamu?

Druhy neuvedené v druhovém seznamu nepodléhají registraci odrůd, tzn. že nejsou uvedeny ani v Seznamu odrůd. Ze stejného důvodu pak ani osivo těchto druhů nepodléhá uznávacímu řízení. Dodavatelé mohou uvádět do oběhu osivo, u kterého není prováděna semenářská kontrola a nemusí žádat žádné výjimky. Vzhledem k tomu, že neprovádíme uznávací řízení, nemáme tudíž přehled o vyrobeném konvenčním osivu. Proto není možné zatím o výjimku žádat.

Problematika pěstování druhů neuvedených v druhovém seznamu, např. pohanky se momentálně řeší v rámci novely zákona. Předpokládáme doplnění některých druhů do druhového seznamu, ty by pak podléhaly registraci i uznávacímu řízení a povolování výjimky by se na ně vztahovalo.

Pozn.: druhový seznam je v současné době přílohou č. 1 zákona č. 219/2003 Sb. o oběhu osiva a sadby, ve znění pozdějších předpisů. Novela tohoto zákona přesune druhový seznam do vyhlášky. Aktuálně platná legislativa zveřejněna na stránkách ÚKZÚZ.

V loňském roce byl v České republice zahájen zkušební provoz databáze OrganicXseeds, která nabízí jak flexibilitu distributorům bioosiv, tak aktuální informace o nabídce bioosiv samotným zemědělcům, včetně transparentnosti historie dostupnosti bioosiv. Jak hodnotíte tento nástroj trhu s bioosivy? Dá se podle Vás předpokládat, že v budoucnu nahradí stávající evidenci dostupných bioosiv vedenou až doposud na stránkách ÚKZÚZ?

Odbor osiv a sadby je určen jako oficiální správce databáze vyrobeného ekologického osiva. V tomto přehledu je uváděn vždy aktuální stav nahlášený jednotlivými dodavateli. Databáze OrganicXseeds by mohla zemědělcům a ostatním zájemcům pomoci především právě v orientaci historie dostupnosti osiv, kterou nelze na stránkách ÚKZÚZ dohledat. Po vyhodnocení zkušebního období je pravděpodobné, že nahradí stávající systém.

Ing. Alena Malíková, Mgr. Pavlína Samsonová

Bioinstitut, o. p. s.

Související odkazy:

Metodický pokyn MZe č. 4/09 Udělování výjimek z pravidel produkce uvedených v nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a v souladu s nařízením Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu:

<http://eagri.cz/public/eagri/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/metodicke-pokyny/>

Databáze dostupných osiv:

<http://www.ukzuz.cz/Folders/2295-1-Ekologicke+osivo.aspx>

Databáze OrganicXseeds:

www.bioosiva.cz

Společný katalog odrůd druhů zemědělských plodin a Společný katalog odrůd druhů zeleniny (v určitých časových úsecích vychází kodifikované znění a k němu pak dodatky; při práci s katalogy je potřeba vždy pracovat se všemi platnými dokumenty):

<http://www.ukzuz.cz/Folders/Articles/1783-2-Info+mace+o+odrudach.aspx>

[Seznam odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize:](#)

<http://www.ukzuz.cz/Articles/4178-2-Seznam+odrud+zapsanych+ve+Statni+odrudove+knize+.aspx>

Seznam doporučených odrůd:

<http://www.ukzuz.cz/Folders/2284-1-Seznam+doporucenych+odrud.aspx>